

Wet van ... tot wijziging van de Wet op de
Expertisecentra, onder meer in verband met
de kwaliteit van het voortgezet speciaal onderwijs

VOORSTEL VAN WET

Allen, die deze zullen zien of horen lezen, saluut! doen te weten:

Alzo Wij in overweging genomen hebben, dat ...;

Zo is het, dat Wij, de Raad van State gehoord, en met gemeen overleg der Staten-Generaal,
hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan bij deze:

ARTIKEL I

De Wet op de expertisecentra wordt als volgt gewijzigd:

A

Aan het einde van artikel 1 wordt de volgende begripsbepaling toegevoegd:

vo-schoolsoort:

schoolsoort als bedoeld in artikel 14a, eerste lid, onderdeel a.

B

Na artikel 3a wordt een artikel 3b ingevoegd, luidend:

Artikel 3b. Reikwijdte artikel 3a en artikel 3b

Artikel 3a en artikel 3b zijn niet van toepassing ten aanzien van onderwijs als bedoeld in
artikel 14a, eerste lid, onderdeel a.

C

Het vierde lid van artikel 11 komt te luiden:

4. De scholen voorzien in een voortgangsregistratie omtrent de ontwikkeling van de
leerlingen.

D

Artikel 12 komt te luiden:

Artikel 12 onderwijstijd s.o.

1. Het speciaal onderwijs wordt zodanig ingericht dat:
  - a. de leerlingen in beginsel binnen een tijdvak van 8 aaneensluitende schooljaren het speciaal onderwijs kunnen doorlopen, en
  - b. de leerlingen in 8 schooljaren tenminste 7520 uren onderwijs ontvangen, met dien verstande dat de leerlingen in de eerste 4 schooljaren tenminste 3520 uren onderwijs en in de laatste 4 schooljaren tenminste 3760 onderwijs ontvangen. Het onderwijs aan leerlingen jonger dan 4 jaar omvat tenminste 880 uren per schooljaar. Aan de leerlingen in de laatste 6 schooljaren wordt ten hoogste 7 weken van het schooljaar 4 dagen per week onderwijs gegeven, die evenwichtig zijn verdeeld over het schooljaar, bij een schoolweek van in beginsel niet minder dan 5 dagen onderwijs.
2. De inspecteur kan op verzoek van het bevoegd gezag ermee instemmen dat wordt afgeweken van het eerste lid, onderdeel b, met uitzondering van de laatste volzin.

E

Artikel 13 wordt als volgt gewijzigd:

1. In het eerste lid wordt, onder vervanging van de punt aan het einde van onderdeel h door een puntkomma, na onderdeel h een onderdeel i ingevoegd, luidend:
  - i. Engelse taal.
2. In het tweede lid vervalt: Engelse taal en.

F

Artikel 14 komt te luiden:

Artikel 14. Onderwijsaanbod v.s.o.

Het voortgezet speciaal onderwijs omvat het onderwijs in tenminste één van de volgende profielen:

- a. het profiel vervolgonderwijs;
- b. het arbeidsmarktgerichte profiel;
- c. het profiel dagbesteding.

G

Na artikel 14 worden de volgende artikelen ingevoegd:

Artikel 14a. Onderwijs profiel vervolgonderwijs

1. Ter keuze van het bevoegd gezag omvat het onderwijs aan een leerling in het profiel vervolgonderwijs:
  - a. het onderwijs te onderscheiden in de vo-schoolsoorten voorbereidend wetenschappelijk onderwijs, hoger en middelbaar algemeen voortgezet onderwijs en voorbereidend beroepsonderwijs, of

- b. het onderwijs dat noodzakelijk is voor het behalen van het diploma voorbereidend wetenschappelijk onderwijs, het diploma hoger algemeen voortgezet onderwijs, het diploma middelbaar algemeen voortgezet onderwijs of het diploma voorbereidend beroepsonderwijs op grond van artikel 14a3, dan wel op grond van artikel 30 dan wel artikel 60 van de Wet op het voortgezet onderwijs.
2. De keuze, bedoeld in het eerste lid, kan per leerling verschillen en kan op een later tijdstip na overleg met de ouders worden herzien.

Artikel 14a1. Onderwijs als bedoeld in artikel 14a, eerste lid, onderdeel a

Op het onderwijs, bedoeld in artikel 14a, eerste lid, onderdeel a, zijn de artikelen 6d, 7, 8, 9, 10, 10a, 10b, 10c, 11a, 11b, 11c, 11d, 11e, 11f, 12, 13, 14, 15, 24g, 29, 30a en 31 van de Wet op het voortgezet onderwijs van toepassing.¹

Artikel 14a2. Onderwijstijd, inhoud en afsluiting noodzakelijk onderwijs

1. Het noodzakelijke onderwijs, bedoeld in artikel 14a, eerste lid, onderdeel b, omvat voor iedere leerling in elk leerjaar ten minste 1000 uren, met dien verstande dat het noodzakelijke onderwijs in het laatste leerjaar 700 uren omvat.
2. Op het noodzakelijke onderwijs, bedoeld in artikel 14a, eerste lid, onderdeel b, zijn de artikelen 11a, 11b, 11c en 11d van de Wet op het voortgezet onderwijs van overeenkomstige toepassing.
3. Aan de leerlingen wordt de gelegenheid gegeven het bij het betreffende noodzakelijke onderwijs aansluitende diploma te behalen op grond van artikel 14a3, dan wel op grond van artikel 30 dan wel artikel 60 van de Wet op het voortgezet onderwijs.

Artikel 14a3. Examen via het v.a.v.o.

1. Het bevoegd gezag kan leerlingen in de gelegenheid stellen in het kader van het onderwijs, bedoeld in artikel 14a, eerste lid, onderdeel b, dat zij aan de school volgen, deel te nemen aan een examen van een opleiding voortgezet algemeen volwassenenonderwijs als bedoeld in artikel 7.3.1, eerste lid, onder a, van de Wet educatie en beroepsonderwijs.
2. Bij algemene maatregel van bestuur worden voorschriften gegeven onder welke voorwaarden het eerste lid toepassing kan vinden.

Artikel 14b. Opzet en inhoud arbeidsmarktgericht profiel

1. Het onderwijs in het arbeidsmarktgerichte profiel bereidt leerlingen voor op functies binnen de arbeidsmarkt op een niveau dat ligt onder het niveau van de assistentenopleiding, bedoeld in artikel 7.2.2., eerste lid, onderdeel a van de Wet educatie en beroepsonderwijs.
2. Bij algemene maatregel van bestuur worden kerndoelen vastgesteld, waarbij aandacht wordt besteed aan aspecten van:
  - a. algemene maatschappelijke voorbereiding en persoonlijke vorming,
  - b. leergebieden, en
  - c. voorbereiding op arbeid,

---

¹ Er zal nog een slag worden gemaakt waarmee de artikelen van de WVO op een fijnzinniger wijze van toepassing zijn op het vso.

3. De leergebieden, bedoeld in het tweede lid onder b, zijn:
  - a. Nederlandse taal en communicatie,
  - b. Engelse taal,
  - c. rekenen en wiskunde,
  - d. mens, natuur en techniek,
  - e. mens en maatschappij,
  - f. culturele oriëntatie en creatieve expressie, en
  - g. bewegen en sport.
4. De voorbereiding op arbeid, bedoeld in het tweede lid onder c, bestaat uit:
  - a. Oriëntatie op werkvelden en beroepen;
  - b. Ontwikkelen van loopbaanvaardigheden;
  - c. Ontwikkelen van arbeidsmarktvaardigheden;
  - d. Ontwikkelen van beroepsvaardigheden.
5. Op scholen in de provincie Fryslân kan het onderwijs in het arbeidsmarktgerichte profiel mede onderwijs in de Friese taal omvatten. Voor dat onderwijs worden bij algemene maatregel van bestuur kerndoelen vastgesteld.
6. De kerndoelen, bedoeld in het tweede en vijfde lid, kunnen voor de onderwijssoorten, bedoeld in artikel 2, tweede lid, verschillen.
7. Het onderwijs in het arbeidsmarktgerichte profiel wordt zo ingericht dat een samenhangend op de kerndoelen gebaseerd onderwijsprogramma wordt aangeboden. Dit programma voldoet aan de volgende voorwaarden:
  - a. het bevoegd gezag werkt de kerndoelen uit voor de verschillende groepen leerlingen, en
  - b. het programma omvat per leerjaar tenminste 1000 uren.
8. Het bevoegd gezag kan na overleg met de ouders een leerling ontheffing verlenen voor onderdelen van het onderwijsprogramma, bedoeld in het zevende lid, onderdeel a. Het bevoegd gezag bepaalt bij de ontheffing welk onderwijs voor de leerling in de plaats komt voor de onderdelen waarvoor ontheffing is verleend.
9. Het bevoegd gezag kan voor leerlingen die daarvoor in aanmerking komen, bij de inrichting van het onderwijs afwijken van een of meer programmaonderdelen of van het zevende lid, onderdeel a. De laatste volzin van het achtste lid is van overeenkomstige toepassing. Bij algemene maatregel van bestuur wordt bepaald hoe wordt vastgesteld welke leerlingen in aanmerking komen voor deze afwijkingen.

Artikel 14b1. Diploma arbeidsmarktgericht profiel

Leerlingen van 18 jaar en ouder die het onderwijs in het arbeidsmarktgericht profiel verlaten ontvangen een diploma. Onze minister stelt het model van het diploma vast.

Artikel 14c. Opzet en inhoud van het profiel dagbesteding

1. Het onderwijs in dit profiel bereidt leerlingen voor op het zo zelfstandig mogelijk functioneren in vormen van dagbesteding.
2. Bij algemene maatregel van bestuur worden kerndoelen vastgesteld, waarbij aandacht wordt besteed aan aspecten van:
  - a. algemene maatschappelijke voorbereiding en persoonlijke vorming,
  - b. leergebieden, en

- c. voorbereiding op dagbesteding.
- 3. De leergebieden, bedoeld in het tweede lid, zijn:
  - a. Nederlandse taal en communicatie,
  - b. rekenen en wiskunde,
  - c. mens, natuur en techniek,
  - d. mens en maatschappij,
  - e. culturele oriëntatie en creatieve expressie, en
  - f. bewegen en sport.
- 4. Op scholen in de provincie Fryslân kan het onderwijs in het profiel dagbesteding mede onderwijs in de Friese taal omvatten. Voor dat onderwijs worden bij algemene maatregel van bestuur kerndoelen vastgesteld.
- 5. De kerndoelen, bedoeld in het tweede en vierde lid, kunnen voor de onderwijssoorten, bedoeld in artikel 2, tweede lid, verschillen.
- 6. Het onderwijs in het profiel dagbesteding wordt zo ingericht dat een samenhangend op de kerndoelen gebaseerd onderwijsprogramma wordt aangeboden. Dit programma voldoet aan de volgende voorwaarden:
  - a. het bevoegd gezag werkt de kerndoelen uit voor de verschillende groepen leerlingen, en
  - b. het programma omvat per leerjaar tenminste 1000 uren.
- 7. Het bevoegd gezag kan na overleg met de ouders een leerling ontheffing verlenen voor onderdelen van het onderwijsprogramma, bedoeld in het zesde lid, onderdeel a. Het bevoegd gezag bepaalt bij de ontheffing welk onderwijs voor de leerling in de plaats komt voor de onderdelen waarvoor ontheffing is verleend.
- 8. Het bevoegd gezag kan voor leerlingen die daarvoor in aanmerking komen, bij de inrichting van het onderwijs afwijken van een of meer programmaonderdelen of van het zesde lid, onderdeel a. De laatste volzin van het zevende lid is van overeenkomstige toepassing. Bij algemene maatregel van bestuur wordt bepaald hoe wordt vastgesteld welke leerlingen in aanmerking komen voor deze afwijkingen.

Artikel 14c1. Diploma profiel dagbesteding

Leerlingen van 16 jaar en ouder die het onderwijs in het profiel dagbesteding verlaten ontvangen een diploma. Onze minister stelt het model van het diploma vast.

H

In artikel 15 vervalt "en 14," en vervalt ", onderscheidenlijk het voortgezet speciaal onderwijs".

I

In artikel 16 vervalt "de voorschriften van of krachtens" en vervalt: , en artikel 14, eerste tot en met vierde lid.

J

Artikel 17, eerste lid, komt te luiden:

1. Het voortgezet speciaal onderwijs kan voor leerlingen vanaf 14 jaar een of meer stages omvatten, met dien verstande dat het onderwijs, bedoeld in artikel 14b, een of meer stages omvat, gedurende ten hoogste 4 dagen van elke week van het schooljaar. Bij algemene maatregel van bestuur kunnen voorschriften worden gegeven omtrent de stage.

K

Artikel 22 wordt als volgt gewijzigd:

1. Na het eerste lid worden een lid 1a, 1b en 1c ingevoegd, luidend:

1a. Onverminderd het eerste lid bevat de schoolgids met betrekking tot het voortgezet speciaal onderwijs, bedoeld in artikel 14a, eerste lid, onderdeel a:

a. in ieder geval met betrekking tot het schooljaar voorafgaande aan het schooljaar waarin de schoolgids wordt vastgesteld en onderscheiden naar soort onderwijs, voor elk leerjaar:

1°. het percentage leerlingen dat doorstroomt naar een hoger leerjaar of een ander soort onderwijs,

2°. het percentage leerlingen dat de school zonder diploma verlaat en het percentage leerlingen dat voor het eindexamen slaagt,

b. informatie over de inrichting van het onderwijsprogramma voor de eerste twee leerjaren waarbij wordt aangegeven of sprake is van vakoverstijgende programmaonderdelen en de inzet van het personeel daarbij.

1b. Het vorige lid is van overeenkomstige toepassing met betrekking tot het voortgezet speciaal onderwijs, bedoeld in artikel 14a, eerste lid, onderdeel b.

1c. Voor de informatie over rechten en plichten van de leerlingen, bedoeld in het eerste lid, onder e, kan wat betreft de leerlingen in het voortgezet speciaal onderwijs, bedoeld in artikel 14a, eerste lid, onderdeel a, worden volstaan met de vermelding van de rechten en plichten opgenomen in het leerlingenstatuut ingevolge artikel 14a1 in samenhang met artikel 24g van de Wet op het voortgezet onderwijs.

L

Na artikel 38a wordt een artikel 38b ingevoegd, luidend:

Artikel 38b

De artikelen 29 tot en met 38a zijn niet van toepassing op het personeel ten aanzien van onderwijs als bedoeld in artikel 14a, eerste lid, onderdeel a. Op dat personeel zijn de artikelen 32, 32c, 32d, 33, 33a, 34, 35, 35a, 36, 37, 37a, 38, 38a, 39, 39a, 39c, 40a van de Wet op het voortgezet onderwijs van toepassing.²

M

Artikel 39 wordt als volgt gewijzigd:

---

² Er zal nog een slag worden gemaakt waarmee de artikelen van de WVO op een fijnzinniger wijze van toepassing zijn op het vso.

1. Het derde lid komt te luiden:
3. Leerlingen bij wie naar het oordeel van de directeur van de school de grondslag voor het volgen van aansluitend voortgezet speciaal onderwijs of voortgezet onderwijs in voldoende mate is gelegd, verlaten aan het einde van het schooljaar het speciaal onderwijs, mits hierover met de ouders overeenstemming bestaat. In elk geval verlaten de leerlingen het speciaal onderwijs aan het einde van het schooljaar waarin zij de leeftijd van 14 jaar hebben bereikt.
2. Onder vernummering van het vierde lid tot het vijfde lid wordt een nieuw vierde lid ingevoegd, luidende:
4. De leeftijd waarop de leerling het voortgezet speciaal onderwijs verlaat is uiterlijk 20 jaar.
3. In het vijfde lid (nieuw) wordt "het bepaalde in het derde lid" vervangen door "het bepaalde in het vierde lid" en wordt na de laatste volzin de volgende volzin toegevoegd: Indien de inspecteur niet binnen zes weken op een verzoek tot ontheffing beslist, is de ontheffing waar om werd verzocht van rechtswege verleend.

N

Artikel 40 wordt als volgt gewijzigd:

1. In het eerste lid wordt na de eerste volzin ingevoegd: Bij of krachtens algemene maatregel van bestuur kunnen voorwaarden voor de toelating en voorschriften omtrent verwijdering en voorwaardelijke bevordering worden vastgesteld.
- 1a. In het vijfde lid vervalt de laatste volzin. [d.i. over verwijdering na 8 weken zoeken zonder succes]
2. Na het vijfde lid worden een lid 5a en 5b ingevoegd, luidende:
  - 5a. Indien de school van aanmelding het profiel dat het meest geschikt is voor de leerling, en dat de leerling wenst te volgen, niet verzorgt, wordt de toelating tot de school niet geweigerd dan nadat het bevoegd gezag van de school aangeeft op welke van zijn andere scholen dat profiel wordt verzorgd. Indien het bedoelde profiel niet wordt verzorgd op de scholen van het bevoegd gezag, geeft het bevoegd gezag aan op welke school van een ander bevoegd gezag het bedoelde profiel wordt verzorgd en geeft het bevoegd gezag tevens aan op welke van zijn scholen voortgezet speciaal onderwijs wordt verzorgd waarvoor de leerling geschikt is, dan wel, indien de leerling geschikt is voor verschillend voortgezet speciaal onderwijs dat op zijn scholen wordt verzorgd, op welke van die scholen het voor de leerling meest geschikte voortgezet speciaal onderwijs wordt verzorgd.
  - 5b. Indien het profiel vervolgonderwijs het meest geschikt is voor de leerling en de vo-schoolsoort die het meest geschikt is voor de leerling en die de leerling wenst te volgen, wordt niet verzorgd door de school van aanmelding, wordt de toelating tot de school niet geweigerd dan nadat het bevoegd gezag aangeeft op welke andere van zijn scholen die vo-schoolsoort wordt verzorgd. Indien de bedoelde vo-schoolsoort niet wordt verzorgd door het bevoegd gezag, onderzoekt het bevoegd gezag de mogelijkheden om die vo-schoolsoort alsnog op een van zijn scholen te verzorgen. Het bevoegd gezag verzorgt die vo-schoolsoort alsnog op een van zijn scholen, tenzij dat redelijkerwijs niet van het bevoegd gezag te vergen is. Indien van het bevoegd gezag redelijkerwijs niet te vergen is de bedoelde vo-schoolsoort alsnog te verzorgen, wordt

toelating niet geweigerd dan nadat het bevoegd gezag aangeeft op welke school van een ander bevoegd gezag de meest geschikte vo-schoolsoort wordt verzorgd en het bevoegd gezag aangeeft op welke van zijn scholen voortgezet speciaal onderwijs wordt verzorgd waarvoor de leerling geschikt is, dan wel, indien de leerling geschikt is voor verschillend voortgezet speciaal onderwijs dat op zijn scholen wordt verzorgd, op welke van die scholen het voor de leerling meest geschikte voortgezet speciaal onderwijs wordt verzorgd.

3. In het zesde lid wordt na "de vorige volzin" ingevoegd: indien het een leerling betreft die speciaal onderwijs volgt,.

4. In het negende lid wordt "het eerste, tweede, derde, vierde, vijfde, zesde, zevende of achtste lid," vervangen door: de voorgaande leden.

5. Na het elfde lid wordt een twaalfde lid ingevoegd, luidend:

12. De leden 5a, 5b en 5c zijn van overeenkomstige toepassing indien een reeds ingeschreven leerling voor wie voortgezet speciaal onderwijs wordt verzorgd een ander profiel dan wel een andere vo-schoolsoort wil volgen op zijn huidige school en dat andere profiel het meest geschikte profiel dan wel die andere vo-schoolsoort de meest geschikte vo-schoolsoort is voor de leerling.

O

Artikel 40b wordt als volgt gewijzigd:

1. Het tweede lid, komt te luiden:

2. De commissie voor de begeleiding heeft tot taak:

a. te adviseren over het vaststellen en bijstellen van het ontwikkelingsperspectief, bedoeld in artikel 41a, eerste en derde lid,

b. het tenminste één keer per jaar evalueren van het ontwikkelingsperspectief en hiervan verslag doen aan het bevoegd gezag, en

c. te adviseren over terugplaatsing of overplaatsing van de leerling naar het basisonderwijs of het voortgezet onderwijs.

2. Na het tweede lid wordt een derde lid toegevoegd, luidende:

3. Bij algemene maatregel van bestuur kunnen verdere taken aan de commissie voor de begeleiding worden opgedragen.

P

Artikel 41 wordt als volgt gewijzigd:

1. In het tweede lid komt sub b te luiden:

b. te adviseren over het vaststellen en bijstellen van het ontwikkelingsperspectief, bedoeld in artikel 41a, eerste en derde lid,

2. In het tweede lid wordt onder vervanging van de punt aan het einde van sub c door ", en" na sub c een sub d ingevoegd, luidende:

d. het tenminste één keer per jaar evalueren van het ontwikkelingsperspectief en hiervan verslag doen aan het bevoegd gezag.

3. Na het negende lid wordt een tiende lid toegevoegd, luidende:

10. Bij algemene maatregel van bestuur kunnen verdere taken aan de commissie van onderzoek worden opgedragen.

Q

Artikel 41a komt te luiden:

Artikel 41a. Ontwikkelingsperspectief

1. Voor een leerling voor wie speciaal onderwijs dan wel voortgezet speciaal onderwijs wordt verzorgd, stelt het betreffende bevoegd gezag een ontwikkelingsperspectief vast na advies van de commissie voor de begeleiding dan wel de commissie van onderzoek en na overleg met de ouders, dan wel, indien de leerling meerderjarig en handelingsbekwaam is, met de leerling.
2. Het ontwikkelingsperspectief wordt zo spoedig mogelijk, doch uiterlijk binnen zes weken na de inschrijving van de leerling vastgesteld.
3. Het ontwikkelingsperspectief wordt tenminste één keer per schooljaar met de ouders, dan wel, indien de leerling meerderjarig en handelingsbekwaam is, met de leerling, geëvalueerd.
4. Na advies van de commissie voor de begeleiding dan wel de commissie van onderzoek en in overleg met de ouders, dan wel, indien de leerling meerderjarig en handelingsbekwaam is, met de leerling, kan het bevoegd gezag het ontwikkelingsperspectief bijstellen.
5. Bij algemene maatregel van bestuur kunnen voorschriften over de inhoud van het ontwikkelingsperspectief worden vastgesteld.

R

In artikel 43 wordt "Over iedere leerling die de school verlaat" vervangen door "Over iedere leerling die het speciaal onderwijs dan wel het voortgezet speciaal onderwijs verlaat en van wie de directeur redelijkerwijs mag verwachten dat onderwijs gevolgd zal gaan worden aan een school, een school als bedoeld in de Wet op het primair onderwijs of een school als bedoeld in de Wet op het voortgezet onderwijs" en wordt na de tweede volzin de volgende volzin ingevoegd: Onderdeel van het onderwijskundig rapport is het ontwikkelingsperspectief.

S

Na artikel 43 worden een artikel 44 en artikel 45 ingevoegd, luidend:

Artikel 44. Overgangsdokument

Voor iedere leerling die een diploma als bedoeld in de artikelen 14b1 en 14c1, stelt het bevoegd gezag, na overleg met de directeur, het onderwijzend personeel en de commissie voor de begeleiding, bedoeld in artikel 40b, dan wel de commissie, bedoeld in artikel 41, tweede lid, ten behoeve van het aansluitend vervolgonderwijs, het uitoefenen van een functie op de arbeidsmarkt en het functioneren in een vorm van dagbesteding een overgangsdokument op. De commissie kan daartoe de leerling aan een onderzoek onderwerpen. Het overgangsdokument wordt verstrekt aan de ouders van een minderjarige of handelingsonbekwame leerling en aan de leerling die meerderjarig en handelingsbekwaam is. Desgewenst wordt een afschrift verstrekt aan de leerling die de leeftijd van 16 jaar en nog

niet die van 18 jaar heeft bereikt. Bij algemene maatregel van bestuur kunnen nadere voorschriften omtrent het overgangsdokument worden gegeven.

Artikel 45. Nazorg

Het bevoegd gezag van de school waar de leerling voortgezet speciaal onderwijs heeft gevolgd, adviseert in voorkomende gevallen tot twee jaar nadat de leerling die school heeft verlaten, de leerling, de werkgever of vervolgonderwijs op diens verzoek over het aansluitend vervolgonderwijs, het uitoefenen van een functie op de arbeidsmarkt en het functioneren in een vorm van dagbesteding.

T

Artikel 76a wordt als volgt gewijzigd:

1. In het eerste lid vervalt: binnen het regionaal expertisecentrum.
2. Het tweede lid vervalt.
3. Het vierde lid komt te luiden:
4. Het regionaal expertisecentrum neemt een verzoek slechts in het plan op, indien het daarover overeenstemming heeft bereikt:
  - a. voor zover het een nevenvestiging betreft: met de gemeente waar die nevenvestiging zal worden gevestigd, en
  - b. voor zover het betreft het toelaten van leerlingen, die door een commissie voor de indicatiestelling toelaatbaar zijn verklaard tot een andere onderwijssoort dan de onderwijssoort die door de school wordt verzorgd: met de bevoegde gezagsorganen die deelnemen aan het regionaal expertisecentrum, alle aangrenzende regionale expertisecentra van hetzelfde cluster, voor zover het betreft toelating van leerlingen die toelaatbaar zijn verklaard tot een onderwijssoort van een ander cluster, met de bevoegde gezagsorganen van de regionale expertisecentra van het andere cluster waarvan de gebieden grenzen aan, of geheel of gedeeltelijk samenvallen met, het gebied van het regionaal expertisecentrum.

U

Artikel 162f wordt als volgt gewijzigd:

1. In het derde lid vervalt aan het einde van onderdeel a "of" en wordt onderdeel b verletterd tot onderdeel c.
2. In het derde lid wordt na onderdeel a een nieuw onderdeel b ingevoegd, luidend:
  - b. een diploma van een middenkaderopleiding of van een specialistenopleiding als bedoeld in artikel 7.2.2, eerste lid, onder d respectievelijk e, van de Wet educatie en beroepsonderwijs, of van een vakopleiding als bedoeld in artikel 7.2.2, eerste lid, onder c, van die wet, aangewezen op grond van artikel 7.24, tweede lid, van de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek, voorzover betrokkene voornemens is onderwijs te geven in bij algemene maatregel van bestuur aangewezen beroepsgerichte vakken ingevolge artikel 14a1, *PM vergelijkbare zij-instroom in het arbeidsmarktgerichte profiel*, dan wel van een erkenning beroepskwalificaties als bedoeld in artikel 5 van de Algemene wet erkenning EG-beroepskwalificaties voor overeenkomstig onderwijs, of
3. In het derde lid wordt in onderdeel c (nieuw) "als bedoeld onder a" vervangen door: of diploma als bedoeld onder a respectievelijk b.

4. Na het zesde lid wordt een zevende lid ingevoegd, luidend:

7. De algemene maatregel van bestuur, bedoeld in het derde lid, onderdeel b, wordt aan beide Kamers der Staten-Generaal overgelegd. De maatregel treedt niet in werking dan nadat vier weken na de overlegging zijn verstreken en niet door of namens een van beide Kamers de wens wordt te kennen gegeven dat het in die maatregel geregelde onderwerp bij de wet wordt geregeld. Alsdan wordt een daartoe strekkend wetsvoorstel zo spoedig mogelijk ingediend.

ARTIKEL II

In artikel 4a, tweede lid, van de Leerplichtwet 1969 wordt de zinsnede "jongeren die een school voor speciaal onderwijs of voortgezet speciaal onderwijs hebben bezocht als bedoeld in artikel 2, tweede lid, onder j en n, van de Wet op de expertisecentra" vervangen door: jongeren die voortgezet speciaal onderwijs in het profiel, bedoeld in artikel 14, onderdeel b dan wel onderdeel c, van de Wet op de expertisecentra hebben gevolgd.

ARTIKEL III

Gereserveerd voor aanpassing van andere wetgeving.

ARTIKEL IV

Gereserveerd voor samenloop met andere wetsvoorstellen.

ARTIKEL V

Gereserveerd voor overgangsrecht.

PM: informatieparagraaf toevoegen?

ARTIKEL VI

Deze wet treedt in werking met ingang van een bij koninklijk besluit te bepalen tijdstip, dat voor de verschillende artikelen of onderdelen daarvan verschillend kan worden vastgesteld.

Lasten en bevelen dat deze in het Staatsblad zal worden geplaatst en dat alle ministeries, autoriteiten, colleges en ambtenaren wie zulks aangaat, aan de nauwkeurige uitvoering de hand zullen houden.

De Staatssecretaris van Onderwijs,
Cultuur en Wetenschap,

Minister van Landbouw,
Natuur en Voedselkwaliteit,

MEMORIE VAN TOELICHTING Wetsvoorstel Kwaliteit (v)so (concept 25 februari 2010)

Deze memorie van toelichting wordt gegeven mede namens de minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit.

Algemeen deel

Dit wetsvoorstel wijzigt de Wet op de Expertisecentra met het oog op de kwaliteitsverbetering die in het (voortgezet) speciaal onderwijs nodig is. De wijzigingen hebben betrekking op het vergroten van de opbrengstgerichtheid van dit onderwijs in het algemeen en het inrichten van drie op de verschillende doelgroepen afgestemde uitstrooprofielen in het voortgezet speciaal onderwijs in het bijzonder. Dit met als doel om de kansen van leerlingen op maatschappelijke participatie te vergroten door:

- leerlingen zodanig op te leiden dat zij terug kunnen keren naar regulier onderwijs of een succesvolle overstap kunnen maken naar regulier vervolgonderwijs;
- leerlingen succesvol toe te leiden naar de arbeidsmarkt, indien mogelijk met een duurzaam arbeidscontract, of
- leerlingen zo goed mogelijk voor te bereiden op vormen van dagbesteding.

1. Achtergrond

De kwaliteit van het speciaal en voortgezet speciaal onderwijs kan beter, daarover zijn alle betrokken partijen het eens. Ondanks het uitgangspunt dat leerlingen zoveel mogelijk binnen het reguliere onderwijs blijven, zullen er altijd leerlingen zijn die zijn aangewezen op speciaal onderwijs (so) en voortgezet speciaal onderwijs (vso). Die leerlingen hebben net als hun leeftijdsgenoten in het regulier onderwijs recht op kwalitatief goed onderwijs, dat aansluit bij hun capaciteiten. Het regulier onderwijs heeft echter veel meer mogelijkheden dan het kleinschalige so en vso: daarom moeten leerlingen de overstap naar het so en vso pas maken als dat echt nodig is. En teruggaan naar het regulier onderwijs zodra dit mogelijk is. Gewoon waar het kan, speciaal als het moet.

Het so en vso zijn de afgelopen jaren sterk gegroeid. Tussen 2003 en 2008 nam het aantal leerlingen toe met bijna 25%. Er wordt veel vaker dan voorheen een beroep gedaan op professionele hulp en leerlingen worden eerder verwezen naar speciaal onderwijs. Dat komt omdat we meer weten over de beperkingen van leerlingen en eerder signaleren en diagnosticeren wanneer de ontwikkeling van een kind stagneert. Maar ook omdat scholen er belang bij hebben om kinderen die meer begeleiding nodig hebben naar het speciaal onderwijs te verwijzen. Voor de kinderen zelf heeft het speciaal onderwijs naast voordelen ook nadelen. Er is meer specifieke aandacht en kennis over de zorgbehoefte van de leerling en er zijn ook meer handen in de klas. Maar het speciaal onderwijs leidt nog te weinig leerlingen naar vervolgonderwijs of naar de arbeidsmarkt. De Inspectie van het Onderwijs heeft de afgelopen jaren in de kwaliteit van het speciaal onderwijs tekortkomingen geconstateerd, met name als het gaat om opbrengstgericht werken.

Te weinig jongeren vinden een plaats op de arbeidsmarkt en te veel jongeren doen onnodig een beroep op een uitkering. Onnodig, omdat zij met een goede voorbereiding en begeleiding vaak wél een baan kunnen vinden en houden. Van de instromers in de Wajong is een groot deel afkomstig uit het voortgezet speciaal onderwijs. Met de juiste opleiding en ondersteuning is een groter aantal van hen dan nu het geval is in staat te werken. Dit vergroot hun kansen op een volwaardige participatie in de maatschappij.

De mogelijkheden voor de leerlingen die zijn aangewezen op het voortgezet speciaal onderwijs lopen uiteen. Naast de groep leerlingen die ondanks hun beperking een regulier diploma kunnen halen, bevindt zich in het voortgezet speciaal onderwijs dus een grote groep leerlingen die met de juiste opleiding en ondersteuning prima op de arbeidsmarkt kan

functioneren. Een ander deel van de leerlingen zal ook met intensieve begeleiding nooit in staat zijn een functie te vervullen, zelfs niet op de beschermde arbeidsmarkt. Deze leerlingen worden voorbereid op een vorm van dagactiviteiten.

2. Hoofdpijnen en uitgangspunten van het wetsvoorstel

Leerlingen die onderwijs volgen in het speciaal onderwijs (so) of voortgezet speciaal onderwijs (vso) hebben, net als leerlingen in het regulier onderwijs, recht op goed onderwijs. Onderwijs dat aansluit bij hun mogelijkheden en hen toeleidt naar een vervolgopleiding, de arbeidsmarkt of tot zo zelfstandig mogelijk functioneren in vormen van dagbesteding.

Om dat te bereiken wordt het volgende in dit wetsvoorstel geregeld:

- het vergroten van de opbrengstgerichtheid van het onderwijs door het invoeren van een verplichting om voor alle leerlingen het ontwikkelingsperspectief vast te stellen en de voortgang van de ontwikkeling te registreren;
- het inrichten van drie uitstroomprofielen, in het voortgezet speciaal onderwijs, waarbij het uitstroomprofiel vervolgonderwijs is geënt op het regulier voortgezet onderwijs en het profiel arbeidsmarkt, praktijkgericht is en inzet op duurzame arbeidsparticipatie;
- het uitreiken van een diploma en een overgangsdokument aan alle leerlingen om zo een extra steun in de rug geven bij hun vervolgstap naar dagbesteding, arbeidsmarkt of vervolgonderwijs;
- het creëren van mogelijkheden om bij de aangeboden uitstroomprofielen passende docenten aan te stellen;
- het mogelijk maken van het bieden van nazorg als leerling, werkgever of vervolgopleiding dat wenselijk vinden.

Het doel van deze maatregelen is om de kansen van leerlingen op maatschappelijke participatie te vergroten door:

- leerlingen zodanig op te leiden dat zij terug kunnen keren naar regulier onderwijs of een succesvolle overstap kunnen maken naar regulier vervolgonderwijs;
- leerlingen succesvol toe te leiden naar de arbeidsmarkt, indien mogelijk met een duurzaam arbeidscontract, of
- leerlingen zo goed mogelijk voor te bereiden op vormen van dagbesteding.

3. Inhoud

De hierboven genoemde onderdelen van het wetsvoorstel worden in deze paragraaf uitgewerkt. Achtereenvolgens komen aan de orde: het ontwikkelingsperspectief, voortgangsregistratie, verblijfsduur en onderwijstijd, toelating en verwijdering tot het (v)so, de drie uitstroomprofielen vso, het (vso)diploma, overgangsdokument en nazorg, bekwaamheidseisen van docenten, toezicht en verantwoording en flankerend beleid.

3.1. Vaststellen ontwikkelingsperspectief

In dit wetsvoorstel wordt het vaststellen van een ontwikkelingsperspectief voor alle leerlingen verplicht en wordt eveneens voorgeschreven dat scholen de voortgang van de ontwikkeling van de leerlingen moeten registreren. Het ontwikkelingsperspectief en de voortgang worden ten minste één keer per jaar met de ouders en, als dat mogelijk is, de leerling geëvalueerd.

Veel leerlingen kunnen meer bereiken dan nu het geval is. Om meer en beter zicht te krijgen op de mogelijkheden van leerlingen worden scholen voor speciaal en voortgezet speciaal onderwijs verplicht het ontwikkelingsperspectief van hun leerlingen in kaart te brengen en de ontwikkeling van hun leerlingen te volgen door middel van een voortgangsregistratie. Daarmee kunnen zij leerlingen beter passend bij hun mogelijkheden opleiden en zich over de resultaten van hun leerlingen verantwoorden, allereerst naar de ouders en de leerling zelf, en verder naar de Inspectie van het Onderwijs.

Het ontwikkelingsperspectief dat so- en vso-scholen voor hun leerlingen moeten vaststellen heeft tot doel het onderwijs zo goed mogelijk af te kunnen stemmen op wat de leerling kan. Een ontwikkelingsperspectief is 'de inschatting van de ontwikkelingsmogelijkheden van de leerling voor een bepaalde langere periode' en zegt iets over het verwachte uitstroomniveau van een leerling. Door het instroomniveau en het verwachte uitstroomniveau te verbinden ontstaat een prognose of ontwikkelingslijn.

Het ontwikkelingsperspectief biedt de leerkracht een handvat om het onderwijs planmatig en doelgericht vorm te geven en is een geschikt instrument voor afstemming en communicatie tussen de school, ouders en leerling. Met behulp van de voortgangsregistratie, het leerlingvolgsysteem, maakt de school inzichtelijk of de leerling zich al dan niet volgens de verwachtingen ontwikkelt. Daardoor kan een leerkracht tijdig ingrijpen als de leerling zich niet volgens verwachting ontwikkelt. Als de leerling zich beter ontwikkelt dan verwacht, worden de doelen natuurlijk bijgesteld. Het ontwikkelingsperspectief wordt jaarlijks met de ouders geëvalueerd en waar nodig bijgesteld.

Het bevoegd gezag van de school stelt het ontwikkelingsperspectief voor de eerste keer uiterlijk zes weken na inschrijving van de leerling vast. In deze periode worden gegevens verzameld om het ontwikkelingsperspectief van de leerling te bepalen op basis van bestaand en eventueel nieuw onderzoek en gerichte observaties. De commissie voor de begeleiding van een school of de commissie van onderzoek van een instelling, adviseert het bevoegd gezag over het vast te stellen ontwikkelingsperspectief. De multidisciplinaire samenstelling van de bedoelde commissies is een waarborg voor de kwaliteit, de controleerbaarheid en de transparantie van het vastgestelde perspectief en de procedure om dit te bepalen. Het ontwikkelingsperspectief van de leerling wordt opgenomen in het onderwijskundig rapport wanneer de leerling het so verlaat, en is zo het schooladvies van het so aan het vervolgonderwijs.

Wanneer ouders het niet eens zijn met de school over het vastgestelde perspectief van hun kind, de procesgang bij het vaststellen daarvan, de plaatsing van een leerling of de doorverwijzing van een leerling, kunnen zij voorlopig een beroep doen op de klachtenregeling van de school of op bemiddeling door de onderwijsconsulenten. (De invoering van) Passend onderwijs voorziet in een geschillencommissie, die onder meer tot taak zal krijgen het beslechten van geschillen omtrent het ontwikkelingsperspectief.

Aan het ontwikkelingsperspectief worden op dit moment geen specifieke eisen gesteld. Het gaat om een ontwikkeling van onderop die door wetgeving wordt ondersteund. Wanneer de Onderwijsinspectie echter signaleert dat er structureel tekortkomingen zijn, kunnen bij algemene maatregel van bestuur nadere bepalingen worden vastgelegd.

3.2. Doorstroomleeftijd, verblijfsduur en onderwijstijd

In dit wetsvoorstel wordt geregeld dat leerlingen in het jaar dat zij 14 worden, het speciaal onderwijs moeten verlaten. In het so zitten leerlingen met verschillende mogelijkheden, net als in het regulier basisonderwijs, nog bij elkaar in de klas. In het voortgezet speciaal onderwijs is er meer variatie en zullen leerlingen, net als hun leeftijdgenoten in het regulier vo, vaak in verschillende uitstroomprofielen of niveaus zitten. Net als in het reguliere basisonderwijs moeten leerlingen uiterlijk in het jaar dat zij 14 jaar worden bij vervolgonderwijs worden ingeschreven.

Het vso blijft, net als nu, de mogelijkheid houden om onderwijs te bieden aan leerlingen van 12 tot 20 jaar, met een mogelijkheid de verblijfsduur te verlengen als daarmee de kansen van de leerling op een diploma of arbeidsplek worden vergroot. Het bevoegd gezag bepaalt de verblijfsduur en streeft daarbij naar een functioneel verblijf. Daarbij wordt rekening gehouden met de leerplicht en in geval van het uitstroomprofiel vervolgonderwijs, de kwalificatieplicht. Het is niet de bedoeling dat de leerling langer in het vso blijft dan noodzakelijk is. Terugkeer naar het regulier onderwijs of een doelmatige overstap naar een

vervolgfase is en blijft het uitgangspunt. Daarbij staat het belang van de leerling natuurlijk voorop. De cursusduur van een vergelijkbaar traject in het regulier onderwijs is richtinggevend. Dat betekent een cursusduur in het vso die varieert tussen 4 jaar voor een vmbo-opleiding, en 6 jaar voor vwo; een arbeidsmarktgericht traject kent geen vaste doorlooptijd.

Het blijft mogelijk voor leerlingen om via symbiose met het vo opleiding te volgen en om via symbiose met het mbo na het vmbo via het vso een opleiding te volgen tot de leeftijd van 20 jaar. De bevoegdheid om een mbo-opleiding te volgen hangt samen met de uitstroomkwalificatie. Het kan voorkomen dat een leerling zich na het behalen van een uitstroomkwalificatie op een functie op de arbeidsmarkt. De leerling moet altijd in de leerling zijn, daarom zal die leerling dan ook overgeplaatst naar het uitstroomprofiel arbeidsmarktgericht. Ook in het geval van dagbesteding geldt dat de verblijfsduur functioneel is; in beginsel stroomt een leerling uit na het bereiken van de leeftijd waarop hij niet meer leerplichtig is.

De kwalificatieplicht geldt alleen voor het uitstroomprofiel vervolgonderwijs. De leerlingen in de uitstroomprofielen dagbesteding en arbeidsmarktgericht worden uitgezonderd van de kwalificatieplicht, net als nu de leerlingen in het praktijkonderwijs en de zeer moeilijk lerende en meervoudig gehandicapte leerlingen in het vso. Voor het arbeidsmarktgerichte profiel geldt daarbij het uitgangspunt, dat leerlingen in beginsel de school pas verlaten als zij een plek op de al dan niet beschermde arbeidsmarkt hebben verworven.

De onderwijstijd in het vso blijft ongewijzigd. Ook in de profielen van het vso blijft de onderwijstijd ongewijzigd, namelijk 1000 uur per schooljaar. Voor leerlingen in het profiel vervolgonderwijs geldt echter in het jaar dat zij centraal examen doen 700 uur, net als in het reguliere vo. Het maakt daarbij niet uit of de leerling regulier centraal examen doet of staatsexamen aflegt, omdat beide in mei plaatsvinden. Wanneer een leerling gespreid examen doet, geldt dat hij het laatste jaar waarin hij onderdelen van het examen aflegt ten minste 700 uur onderwijstijd heeft, voor de eerdere jaren is dat ten minste 1000 uur.

3.3. Toelating en verwijdering tot een uitstroomprofiel (v)so

Alle vso-leerlingen worden geplaatst in een uitstroomprofiel. Het bevoegd gezag van een vso-school beslist over het toelaten van een leerling tot een uitstroomprofiel. Op grond van het ontwikkelingsperspectief dat is vastgesteld door de school waar de leerling vandaan komt, bepaalt de vso-school welk uitstroomprofiel het meest geschikt is voor de leerling. Dit gebeurt in overleg met ouders en leerling. Wanneer een leerling zich aanmeldt bij een vso-school, kan deze de leerling weigeren met als argument dat zij het uitstroomprofiel dat bij die leerling past niet biedt. Dit gebeurt echter pas nadat de school aantoonbaar alle mogelijkheden is nagegaan om de leerling wél dat profiel aan te bieden; bij andere scholen binnen hetzelfde bevoegd gezag, en bij scholen van een ander bevoegd gezag. In het geval van het uitstroomprofiel vervolgonderwijs moet de school ook de mogelijkheden nagaan om het gewenste profiel in symbiose met regulier onderwijs aan te bieden.

De mogelijkheden van de leerling om bij zijn of haar capaciteiten passend onderwijs te volgen worden verder vergroot doordat het wetsvoorstel clusteroverstijgende toelating van leerlingen mogelijk maakt. Het huidige artikel 76a van de WEC tot het verbreed toelaten van leerlingen wordt daartoe verruimd. Dit biedt scholen meer ruimte leerlingen de meest passende opleiding te bieden.

De bepalingen met betrekking tot de verwijdering van leerlingen worden voor wat betreft het vso aangepast aan die voor het regulier vo. Dat betekent dat een leerling pas mag worden verwijderd als een andere school bereid is gevonden de leerling te plaatsen.

3.4. Inhoud van de uitstroomprofielen vso

In dit wetsvoorstel worden drie uitstroomprofielen in het vso vastgesteld: het uitstroomprofiel vervolgonderwijs, het arbeidsmarktgerichte profiel en het profiel dagbesteding. Voor alle uitstroomprofielen worden bij AMvB kerndoelen vastgesteld. Voor de uitstroomprofielen arbeidsmarktgericht en vervolgonderwijs gelden bovendien referentieniveaus Nederlandse taal en rekenen. Stages maken deel uit van het onderwijsprogramma en krijgen in het arbeidsmarktgerichte profiel extra aandacht. Leerlingen krijgen aan het eind van hun opleiding een regulier of vso-diploma en een overgangsdokument, waaruit onder meer de ondersteuningsbehoefte blijkt. In voorkomende gevallen is nazorg vanuit de vso-school mogelijk.

3.4.1. Uitstroomprofiel vervolgonderwijs

Het onderwijs in het uitstroomprofiel vervolgonderwijs is gericht op het behalen van een regulier diploma, op doorstromen naar het vervolgonderwijs of op terugkeer naar het regulier onderwijs.

Voor de onderbouw van het uitstroomprofiel vervolgonderwijs gelden de kerndoelen onderbouw vo, met, indien nodig, aanpassingen aan de beperking van de leerling. Naast deze op de reguliere kerndoelen gebaseerde doelen, gelden er voor leerlingen in dit uitstroomprofiel doelen gericht op sociale competenties, persoonlijkheidsvorming en het omgaan met de beperking. Het bevoegd gezag werkt de kerndoelen uit voor de verschillende groepen leerlingen. Voor de leerlingen in het uitstroomprofiel vervolgonderwijs zijn ook de referentieniveaus Nederlandse taal en rekenen/wiskunde van toepassing zoals die zijn vastgesteld voor de verschillende schoolsoorten in het vo. De leerlingen volgen in dit profiel het 'gewone' vo-programma en het bevoegd gezag kan, net als in het regulier vo, na overleg met de ouders een leerling ontheffing verlenen voor onderdelen van het onderwijsprogramma. Het kan dan bijvoorbeeld gaan om ontheffing van lichamelijke opvoeding voor een leerling die daar door zijn beperking niet toe in staat is. Het bevoegd gezag bepaalt bij de ontheffing welk onderwijs voor de leerling in de plaats komt voor de onderdelen waarvoor ontheffing is verleend.

Leerlingen in dit profiel doen de stages die horen bij hun opleiding, zoals maatschappelijke stages en stages vmbo. Voor leerlingen in het vso die een leerwerktraject vmbo volgen gelden de kwaliteitseisen voor leer- en stagebedrijven van de WVO.

De leerling kan kiezen uit alle schoolsoorten en leerwegen van het vo. Daar past echter wel een kanttekening bij. Het regulier voortgezet onderwijs kent een grote variëteit aan schoolsoorten, en daarbinnen aan leerwegen, sectoren en profielen. Vso-scholen zijn veel kleinschaliger en beschikken niet vanzelfsprekend over bevoegde leraren en passende voorzieningen voor alle schoolsoorten, leerwegen, sectoren en profielen. Zij kunnen weliswaar een beroep doen op scholen voor regulier onderwijs om samen te werken, maar de reguliere school is hiertoe niet verplicht. Het is dan ook niet haalbaar elke leerling de garantie te bieden dat hij het onderwijsprogramma kan volgen waar zijn voorkeur naar uitgaat.

Leerlingen in het vso kunnen hun opleiding op dit moment afsluiten en een diploma behalen via symbiose met het reguliere onderwijs of via het staatsexamen. Deze bestaande mogelijkheden worden in dit wetsvoorstel uitgebreid. Dit wetsvoorstel maakt het namelijk mogelijk dat een vso-school zelf het vo-examen afneemt en het diploma uitreikt. Voorwaarde is daarbij dat de school voldoet aan de verplichtingen van het vo. Daarnaast wordt de bestaande symbioseregeling uitgebreid voor wat betreft bve-instellingen. Vso-leerlingen tussen 16 en 18 jaar kunnen via het vavo lessen volgen en een diploma behalen. Het roc reikt het vavo-diploma uit. Ook hier geldt dat symbiose met een bve-instelling op basis van vrijwilligheid wordt aangegaan.

Naast het behaalde diploma krijgen leerlingen een overgangsdokument mee, waaruit naast hun vaardigheden vooral de ondersteuningsbehoefte van de leerling blijkt. Deze informatie draagt bij aan een soepeler overgang tussen het funderend en aansluitend vervolgonderwijs.

3.4.2. Uitstroomprofiel arbeidsmarktgericht

Het arbeidsmarktgerichte profiel bereidt leerlingen voor op een passende baan op de, al dan niet beschermde, arbeidsmarkt. Het gaat om leerlingen die niet in staat zijn een startkwalificatie te halen, maar die wel heel goed kunnen werken.

Ook voor dit uitstroomprofiel worden kerndoelen vastgesteld. Anders dan voor het uitstroomprofiel vervolgonderwijs gaat het hier niet om doelen voor de onderbouw, maar om einddoelen. De kerndoelen zijn gericht op de voorbereiding van de leerling op arbeid en maatschappij; daarnaast zijn er algemeenvormende doelen. Aanvankelijk zullen deze algemeenvormende doelen meer nadruk hebben, maar gaandeweg zal de nadruk steeds meer op beroeps- en arbeidsmarktvaardigheden komen te liggen. Die wat breder geïntereerde onderbouw biedt leerlingen als zij dat kunnen de mogelijkheid om tussentijds over te stappen naar het uitstroomprofiel vervolgonderwijs. Het bevoegd gezag werkt de kerndoelen uit voor de verschillende groepen leerlingen en kan ontheffing verlenen en vervangende doelen stellen, net zoals geldt voor het profiel vervolgonderwijs. Voor het arbeidsmarktgerichte uitstroomprofiel zullen, zoals dat ook geldt oor het praktijkonderwijs, referentieniveaus Nederlandse taal en rekenen/wiskunde worden vastgesteld. Het streven is immers dat zoveel mogelijk leerlingen functioneel geletterd en gecijferd het onderwijs verlaten. De zelfredzaamheid van leerlingen staat echter centraal. Het gaat bijvoorbeeld om kunnen lezen en begrijpen van een aankondiging en opschriften bij een machine, het invullen van werkbriefjes en dergelijke.

Als voorbereiding op de praktijk is een stage in dit uitstroomprofiel verplicht. De stage maakt deel uit van de onderwijstijd en de maximale omvang is 4 dagen per week. Leerlingen mogen volgens de Arbeidstijdenwet pas vanaf 14 jaar stage lopen, met een maximum van 7 uur per dag.

Een stage vindt bij voorkeur extern plaats, bij een werkgever. Voor leerlingen binnen een justitiële jeugdinrichting of een gesloten jeugdzorginstelling is een interne stage mogelijk, evenals voor leerlingen die vanwege hun beperkingen en ondanks alle inspanningen van de school geen stageplek kunnen bemachtigen.

De stage maakt deel uit van de opleiding en moet dus een aantoonbare bijdrage leveren aan de vaardigheden waarmee de leerling de opleiding verlaat. In het Onderwijskundig Besluit WEC worden nu al eisen gesteld aan de kwaliteit van de stageplekken. Deze worden in de nabije toekomst mogelijk uitgebreid.

De leerlingen krijgen na het doorlopen van dit uitstroomprofiel een landelijk herkenbaar vso-diploma. Indien mogelijk behalen zij certificaten die in de bedrijfstak herkenbaar zijn. Daarnaast krijgen de leerlingen een overgangsdokument mee, waaruit hun kennis, vaardigheden en ondersteuningsbehoefte blijkt. Voor leerlingen in het vso is de overgang van de vso-school naar arbeid een kritieke fase. Een goede begeleiding bij het vinden en houden van werk is onontbeerlijk. Leerlingen zijn vaker in staat om reguliere arbeid te verwerven én te behouden als de begeleiding in de overgangsfase van onderwijs naar werk goed geregeld is. De overgangsfase start in de laatste jaren van het onderwijs, waarbij de jongere door de school voorbereid wordt op de arbeidsmarkt. Van de school wordt dan ook verwacht dat zij partijen als UWV en werkgevers in die fase al betreft bij het onderwijs. Enerzijds om de jongere al te leren kennen, anderzijds om de jongere de juiste ondersteuning te kunnen bieden zoals jobcoaches bij stage of werk.

De overgangsfase eindigt niet met het verlaten van de school. Juist voor leerlingen in dit uitstroomprofiel is ook de mogelijkheid van nazorg door de school belangrijk. Op het moment dat de leerling de school verlaat en echt aan het werk gaat, nemen UWV en de werkgever de verantwoordelijkheid van de school over. Als leerling of werkgever daaraan behoefte hebben, kunnen zij echter in voorkomende gevallen een beroep doen op de school voor advies. Daarvoor is het wel nodig dat de leerling instemt met de adviesaanvraag van de werkgever aan de school.

Voor de leerlingen in het arbeidsmarktgerichte profiel geldt geen kwalificatieplicht. Uitgangspunt is dat de leerling zijn opleiding afrondt met een plaats op de arbeidsmarkt; dat kan al vanaf zijn zestiende jaar het geval zijn. Leerlingen verlaten de school in beginsel alleen als zij terecht kunnen op de vrije of beschermde arbeidsmarkt of eventueel een vorm van dagactiviteiten. Bij voorkeur beschikken zij over certificaten die herkenbaar zijn in de bedrijfstak, in sommige gevallen kan dat zelfs een mbo-1 diploma zijn.

3.4.3. Uitstroomprofiel dagbesteding

Het profiel dagbesteding is bedoeld voor leerlingen die uitstromen naar een vorm van, al dan niet arbeidsmatige, dagactiviteiten. Het gaat hier met name om (ernstig) meervoudig gehandicapte leerlingen die niet in staat zijn zelfstandig op de arbeidsmarkt te participeren, zelfs niet op de beschermde arbeidsmarkt. Het onderwijs in dit profiel bereidt leerlingen voor op het zo zelfstandig mogelijk functioneren in vormen van dagactiviteiten die zo mogelijk arbeidsmatig worden ingevuld. Het is gericht op persoonlijkheidsvorming en sociale competenties en de redzaamheid van leerlingen in de toekomstige woon-, leef en werksituatie.

Ook voor dit uitstroomprofiel gelden kerndoelen. Deze kerndoelen sluiten naadloos aan bij de kerndoelen zml/mg. Net als in de andere profielen, wordt naast doelen op het terrein van sociale competenties en persoonlijkheidsvorming en voorbereiding op de maatschappij, aandacht geschonken aan meer algemeenvormende doelen. Verder is er ruimte voor voorbereiding op de periode na school. Ook hier werkt het bevoegd gezag de kerndoelen uit voor de verschillende groepen leerlingen en niveaus binnen dit uitstroomprofiel en kan het ontheffing verlenen en vervangende doelen stellen. Er gelden voor dit uitstroomprofiel geen referentieniveaus Nederlandse taal en rekenen/wiskunde, net zoals voor zeer moeilijk lerende leerlingen en meervoudig gehandicapte leerlingen in het so.

Aan het eind van de opleiding ontvangen de leerlingen naast een landelijk herkenbaar vso-diploma een overgangsdokument, waaruit naast kennis en vaardigheden de ondersteuningsbehoefte blijkt.

3.5. Diploma, overgangsdokument en nazorg bij het verlaten van het vso-onderwijs

In dit wetsvoorstel wordt geregeld dat alle leerlingen aan het eind van het onderwijs een diploma ontvangen. Voor de meeste leerlingen is dit een 'vso-diploma', voor de leerlingen in het profiel vervolgonderwijs is dit een regulier diploma. De mogelijkheden om een regulier vo-diploma te halen worden in dit wetsvoorstel verruimd. Scholen voor vso krijgen de mogelijkheid om onder strikte voorwaarden opleidingen voortgezet onderwijs zelf te examineren en te diplomeren. De bestaande samenwerkingsregeling met het middelbaar beroepsonderwijs (mbo) wordt verruimd. Leerlingen van 16 jaar en ouder kunnen nu net als leerlingen in het regulier vo een diploma halen via het voortgezet algemeen volwassenenonderwijs (vavo).

Dit wetsvoorstel regelt ook dat alle vso-leerlingen bij het verlaten van de vso-school en document meekrijgen met informatie over kennis, vaardigheden, mogelijkheden en beperkingen van de leerling. Dit document biedt vervolgonderwijs, werkgever of zorginstelling inzicht in de ondersteuning die de leerling nodig heeft om zo goed mogelijk te kunnen participeren. Het bevoegd gezag stelt het document op en het wordt uitgereikt aan de leerling en zijn ouders. Zij bepalen ook of het document daadwerkelijk ter beschikking wordt gesteld aan vervolgonderwijs, werkgever of zorginstelling.

De inhoud van het overgangsdokument wordt mede bepaald door wat regionaal vervolgonderwijs, werkgevers en zorginstellingen als wenselijk aangeven. De inhoud van het document kan nader worden omschreven bij algemene maatregel van bestuur. Voor alle overgangen binnen het so en het vso, dat wil zeggen binnen het funderend onderwijs, blijft het onderwijskundig rapport bestaan.

Dit wetsvoorstel regelt verder dat in voorkomende gevallen werkgever, vervolgonderwijs, zorginstelling of de oud-leerling zelf, een beroep doen op de school als zij vragen hebben. Voor leerlingen kan de overstap naar een volgende fase in hun leerloopbaan namelijk groot zijn. Voor sommige leerlingen kan ondersteuning van de school bij het maken van die overstap net die steun in de rug zijn om succesvol te zijn. Van belang is wél dat oud-leerling en bedrijf, school of instelling van elkaar weten dat zij een beroep doen op de school en dat de leerling inzage heeft in de adviesvraag en de beantwoording daarvan door de school.

3.6. Bekwaamheidseisen leraren vso

Dit wetsvoorstel wijzigt de eisen van bekwaamheid voor docenten in het vso als de school een regulier vo-programma biedt, en verruimt het aanstellen van vaklieden als docent in het arbeidsmarktgerichte profiel en het uitstroomprofiel vervolgonderwijs.

3.6.1. Bekwaamheidseisen leraren van scholen die het vo-programma zelfstandig willen aanbieden

Voor de bekwaamheidseisen aan leraren in het uitstroomprofiel vervolgonderwijs van vso-scholen wordt verschil gemaakt tussen scholen die het vo-programma geheel zelfstandig willen aanbieden, examineren en diplomeren, en andere vso-scholen. Het zelfstandig opleiden naar een diploma brengt naast rechten ook plichten met zich mee. Aangezien bekwaamheidseisen van leraren van essentieel belang zijn voor de kwaliteit van het onderwijs, wordt in dit wetsvoorstel geregeld dat leraren die lesgeven in het vmbo of de onderbouw van havo of vwo moeten voldoen aan de eisen die in titel 3 van het Besluit bekwaamheidseisen onderwijspersoneel worden benoemd. De leraren die lesgeven in de bovenbouw van havo of vwo moeten voldoen aan de bekwaamheidseisen in titel 4 van dit Besluit. Dit zijn in beide gevallen leraren die hun bevoegdheid hebben behaald in een relevante lerarenopleiding.

Voor leraren op vso-scholen die het uitstroomprofiel vervolgonderwijs in symbiose met een reguliere vo-school aanbieden wordt geen wijziging voorgesteld; zij moeten voldoen aan de bekwaamheidseisen die gelden voor het primair onderwijs. De vakinhoudelijke kennis wordt in dit geval immers doorgaans op de reguliere vo-school overgedragen. Voor zover er toch vakinhoudelijke lessen op de vso-school worden verzorgd, geldt dat het wenselijk is hiervoor leraren met een bijbehorende bekwaamheid aan te stellen. Omdat het soms om zeer kleine aantallen leerlingen gaat is in die situatie een breed opgeleide PABO-bevoegdheid te prefereren. Vanwege de verschillen in schaalgrootte wordt dit aan het bevoegd gezag overgelaten.

PM Er vindt een quick scan plaats naar de bevoegdheid van docenten die dit profiel momenteel verzorgen.

3.6.2. Uitzonderingen voor zij-instromers in beroepsgerichte vakken

In het wetsvoorstel worden de mogelijkheden voor het aanstellen van gekwalificeerde vakmensen als leraar in bepaalde beroepsgerichte vakken verruimd. Zowel in het uitstroomprofiel vervolgonderwijs als in het uitstroomprofiel arbeidsmarktgericht worden vakken gegeven waarbij het van het grootste belang is dat de praktijkcomponent wordt verzorgd door ervaren en gekwalificeerde vaklieden vanuit de branche. Het is dan ook goed denkbaar dat een vso-school mensen wil aanstellen die door hun ervaring in het bedrijfsleven een dergelijk beroepsgericht vak goed kunnen onderrichten. Vaak ontbreekt in deze gevallen echter een getuigschrift hoger onderwijs, waardoor deze mensen niet voldoen aan de geldende eisen voor zij-instromers. In de WVO (artikel 118I, derde lid, onder b) is precies om deze reden bepaald dat voor een aantal beroepsgerichte vakken in het vmbo het bezit van een getuigschrift van een daarbij bedoelde middenkader-, specialisten- of vakopleiding kan volstaan. Met deze wetswijziging wordt deze uitzondering ook van toepassing verklaard in het vso. De vakken die hiertoe voor het vmbo zijn aangewezen zijn: bouwtechniek, metaaltechniek, elektrotechniek, voertuigtechniek, installatietechniek en

consumptief. Deze vakken zijn destijds gekozen omdat juist voor deze vakken de behoefte aan leraren groter was dan voor andere beroepsgerichte vakken.

3.7. Toezicht en verantwoording

Tegelijkertijd met dit wetsvoorstel past de Inspectie van het Onderwijs het toezichtkader aan dat gebruikt wordt bij de beoordeling van de kwaliteit van de scholen voor so en vso. Daarbij staat de vraag centraal of de school voor de leerlingen een ontwikkelingsperspectief heeft vastgesteld, en zich kan verantwoorden over het eindresultaat in termen van de uitstroombestemming van de leerlingen. Als de resultaten en uitstroombestemmingen afwijken van wat redelijkerwijs van een school als deze kan worden verwacht, zal de inspectie onderzoek doen naar het vaststellen van het ontwikkelingsperspectief. De Inspectie ziet mogelijkheden scholen onderling te vergelijken vanuit een opbrengstgerichte invalshoek, zoals op dit moment in het reguliere onderwijs al gebeurt.

Verder zal de Inspectie zich een oordeel vormen over de mate waarin het bevoegd gezag zich heeft ingespannen om het best passende onderwijs voor de leerling te bieden dan wel, als dat niet lukt binnen de eigen scholen, de leerling te verwijzen naar een school van een ander bevoegd gezag. Het realiseren van onderwijstijd, inclusief de uren die besteed worden aan leergebiedoverstijgende kerndoelen en inclusief stages, is een apart aandachtspunt in het so en vooral het vso. Ten slotte neemt de Inspectie de bekwaamheid van de docenten vso op in het meerjarige themaonderzoek naar kwaliteit van de leraar.

Bij de inwerkingtreding van dit wetsvoorstel treedt ook het nieuwe Toezichtkader in werking.

3.8. Flankerend beleid

Bij het inwerkingtreden van de wet, moeten in principe alle scholen voor (v)so in staat zijn om te werken zoals de wet dit voorschrijft. Scholen voor (v)so zijn al enige tijd bezig om hun kwaliteit te verbeteren en het onderwijsaanbod af te stemmen op de leerlingen die zij in huis hebben. Een quick scan heeft aangetoond dat de drie uitstroomprofielen vso zoals in dit wetsvoorstel opgenomen, door veel scholen al worden aangeboden. Er is sprake van een goede spreiding over Nederland. Wetgeving kan hier dan ook gezien worden als een manier om een ontwikkeling van onderop te ondersteunen. Niettemin impliceert het wetsvoorstel een omslag van 'mogen aanbieden' naar 'moeten aanbieden'. Dat vereist een samenhangend programma voor flankerend beleid. Doel hiervan is dat scholen zijn geïnformeerd en opgeroepen om alvast aan de slag te gaan met wat ook nu al mogelijk, maar nog niet verplicht is. Het streven is dat bij de inwerkingtreding van het wetsvoorstel scholen een ontwikkelingsperspectief kunnen vaststellen, een passende voortgangsregistratie hanteren en methoden gebruiken die dekkend zijn voor de kerndoelen. Op dat moment hebben scholen een afgewogen beslissing gemaakt over het aanbieden van uitstroomprofielen en zijn zij waar nodig symbiose aangegaan met regulier onderwijs. Ook hebben zij een netwerk opgebouwd met bedrijfsleven en uuv, zijn er waar nodig goed toegeruste docenten aangesteld en zijn zij er klaar voor om diploma's en overgangsdOCUMENTEN uit te reiken. Om dit proces te ondersteunen, gaan OCW en de WECraad scholen actief informeren en oproepen alvast aan de slag te gaan. Brochures, nieuwsbrieven en regionale bijeenkomsten zijn middelen waarmee dit wordt vormgegeven.

OP 1 augustus 2009 zijn de kerndoelen so in werking getreden. Met die kerndoelen als uitgangspunt zijn voor het so in opdracht van OCW leermiddelen op het gebied van Nederlandse taal, rekenen/wiskunde en sociale competenties ontwikkeld. Het (voortgezet) speciaal onderwijs is voor de grote educatieve uitgeverij een te kleine markt. De leermiddelen vinden in toenemende mate hun weg naar de scholen. De wecraad en de Poraad stimuleren het gebruik van passende methoden en leerlijnen in bijvoorbeeld de reken- en taalverbetertrajecten van de Po-raad, het leesinterventieproject LIST van de Hogeschool Utrecht en het project 'implementatie leerlijnen' van de WECraad. Voor het so worden net als voor het regulier onderwijs referentieniveaus Nederlandse taal en rekenen/wiskunde vastgesteld. Leerroutes Nederlandse taal en rekenen/wiskunde

ondersteunen de leerkracht bij het maken van keuzes in het onderwijsaanbod op het gebied van Nederlandse taal en rekenen/wiskunde. Leerlingen worden daardoor beter voorbereid op het vervolgonderwijs. De bestaande leerlijnen voor het so zullen waar nodig aangepast worden aan de referentieniveaus.

De ontwikkeling van kerndoelen vso, leermiddelen en actualisatie van de leerlijnen voor het vso zijn hierop een logisch vervolg. Eind 2010 zullen nauwe samenspraak met het betrokken onderwijsveld ontwikkelde doelen beschikbaar zijn. De AMvB treedt naar verwachting met dit wetsvoorstel in werking.

Voor Nederlandse taal en rekenen/wiskunde worden voor het profiel arbeidsmarktgericht referentieniveaus Nederlandse taal en rekenen/wiskunde vastgesteld. Bij de ontwikkeling van leermiddelen, die in opdracht van OCW voor het vso arbeidsmarktgerichte profiel worden ontwikkeld, wordt hiermee al rekening gehouden.

Voortvloeiend uit een door OCW geïnitieerde studiedag in de eerste helft van 2009 is het onderwijs enthousiast aan de slag gegaan met het 'ontwikkelingsperspectief'. De WEC-raad is gevraagd een handreiking voor het vaststellen en hanteren van het ontwikkelingsperspectief op te stellen, die in de loop van 2010 beschikbaar is. OCW heeft opdracht gegeven het bestaande leerlingvolgsysteem aan te passen aan de verschillende doelgroepen en in (v)so. De materialen voor de onderbouw zijn reeds beschikbaar en worden getoetst en geïmplementeerd, de materialen voor de bovenbouw worden naar verwachting medio 2011 opgeleverd.

De Wecraad is verzocht voor het uitstroomprofiel vervolgonderwijs een overzicht te publiceren van de kosten die zelf examineren en diplomeren met zich meebrengt en de voorwaarden waaraan voldaan moet worden. De resultaten van de quick scan die OCW heeft laten uitvoeren naar de bevoegdheid van docenten in vso-scholen die nu al opleiden tot een regulier diploma en vervolgonderwijs worden daar in meegenomen. Voor scholen die niet zelf willen of kunnen examineren en diplomeren publiceert de WECraad een overzicht van 'do's and don'ts' bij het aangaan van symbiose met regulier onderwijs (vo, vavo en mbo).

Een driejarige pilot in opdracht van OCW, die leerlingen van 10 vso-scholen duurzaam naar de arbeidsmarkt leidt moet meer inzicht geven in de vraag of de infrastructuur van het mbo aansluit op de wensen en mogelijkheden van het arbeidsmarktgerichte profiel in het voortgezet speciaal onderwijs. Nog voor de zomer van 2010 wordt tevens advies uitgebracht over het concept 'werkschool' als invulling van dit profiel.

OCW, SZW en de WEC-raad organiseren met UWV regionale bijeenkomsten met het doel een impuls te geven aan de netwerkontwikkeling tussen school, arbeidsmarkt en UWV. De ervaringen van de pilots van SZW met jobcoaches in de laatste fase van het vso, met een bonus op duurzame plaatsing en met ESF-trajecten worden hierin meegenomen en door de WEC-raad verspreid.

Voor het onderwijs in het uitstroomprofiel dagbesteding worden leerlijnen ontwikkeld en leermiddelen om dit onderwijs op een verantwoorde manier handen en voeten te geven. Een goede aansluiting tussen wat op school en daarbuiten wordt aangeboden is van groot belang.

OCW heeft de WEC-raad gevraagd om in nauwe samenwerking met het betrokken onderwijsveld een modeldiploma te ontwikkelen. Daarnaast ontwikkelt de WEC-raad een model voor een overgangsdokument dat leerlingen bij het verlaten van de vso-school naast hun diploma meekrijgen. Het model ontwikkeld is herkenbaar is, maar biedt ruimte voor regionale accenten.

Om scholen te ondersteunen bij het aanstellen van personeel is de WECRaad gevraagd een functiebouwwerk voor docenten in de profielen arbeidsmarktgericht en dagbesteding op te stellen. De Master Special Educational Needs is erg populair onder leerkrachten in so en vso. De deelname hieraan zal door gerichte acties worden bevorderd. Ten aanzien van na- en bijscholing in het algemeen ontwikkelt de WEC-raad een zoekstelsel met tevredenheidsindicatie voor na- en bijscholing.

Voor aankomende leraren ontwikkelt de HBO-raad een generieke kennisbasis. Passend onderwijs zal daarvan onderdeel vormen. OCW draagt zorg voor de input hierover.

Naar verwachting kan met de invoering van het onderwijsnummer meer worden gezegd over doorstroom en uitstroom van leerlingen met een beperking, en kunnen scholen zichzelf op dit punt op termijn ook beter vergelijken met andere scholen.

4. Algemeen

Dit onderdeel van de toelichting behandelt algemenere onderwerpen zoals de invoeringsstrategie en de overgangsregeling, uitvoeringsgevolgen, financiële gevolgen en administratieve lasten.

4.1. Invoeringsstrategie en overgangsregeling

De voorgestelde regels zijn voor een deel van de scholen te zien als formalisering van de bestaande praktijk. Scholen zijn al bezig met de invoering van het ontwikkelingsperspectief en de voortgangsregistratie. De meerderheid van de scholen biedt nu al twee of meer van de in dit wetsvoorstel opgenomen uitstroomprofielen aan. Een aantal scholen moet de omslag echter nog maken. Met flankerend beleid van OCW en WEC-Raad worden de scholen voorbereid op de invoering van dit wetsvoorstel, dat in overleg met de WEC-Raad is afgestemd met het betrokken onderwijsveld. Voorstel is dan ook de wetwijziging in zijn geheel per 1 augustus 2011 in werking te laten treden en geen invoerings- of overgangsbepalingen te laten gelden.

4.2. Uitvoeringsgevolgen

PM

4.3. Financiële gevolgen

PM

4.4. Administratieve lasten

Het wetsvoorstel vereenvoudigt de procedure voor scholen bij ontheffing van de eindleeftijd van 20 jaar voor vso-leerlingen ten opzichte van de bestaande regels. Deze ontheffing wordt nu van rechtswege verleend indien de inspecteur niet binnen zes weken op het verzoek beslist. Met deze verlichting van de regeldruk door middel van *lex silencio* is voldaan aan de toezegging opgenomen in de brief die staatssecretaris van Economische Zaken, drs. F. Heemskerk, op 3 december 2008 aan de Tweede Kamer heeft gestuurd met het Kabinetsplan aanpak administratieve lasten (Tweede Kamer, 2008-2009, 29 515, nr. 274).

De mogelijkheid van afwijking van de kerndoelen wordt in dit wetsvoorstel eenvoudiger gemaakt dan in de bestaande regelgeving. Dit betekent een verlichting van de administratieve lasten voor de scholen. Hier tegenover staat een zeer beperkte extra last voor scholen en rec's door de uitbreiding van de mogelijkheden voor verbrede toelating van leerlingen met clusteroverstijgende toelating. Hiervoor geldt een soortgelijke procedure als voor de bestaande verbrede toelating. OCW heeft de administratieve lasten van deze uitbreiding berekend; het bedrag is geringer dan 10.000 euro. Naar verwachting is deze extra last slechts tijdelijk en zal de procedure in de toekomst vervallen of veranderen in het kader van Passend onderwijs.

ARTIKELSGEWIJS

Artikel I, onderdeel B

Indien een vso-school binnen het profiel vervolgonderwijs voor de mogelijkheid kiest om zelf te examineren en te diplomeren, zijn artikelen uit de Wet op het voortgezet onderwijs van toepassing, ook wat betreft het daarbij betrokken personeel (zie artikel I, onderdeel L). Het

huidige artikel 3a en 3b WEC zijn derhalve niet van toepassing op dat personeel. Artikel I, onderdeel B, van het wetsvoorstel voorziet daarin.

Artikel I, onderdeel D

Het huidige artikel 11, vierde lid, WEC regelt de onderwijstijd in het speciaal en voortgezet speciaal onderwijs. In verband met de afbakening tussen het speciaal onderwijs en het voortgezet onderwijs waarin dit wetsvoorstel voorziet (artikel I, onderdeel M), en in verband met de verplaatsing van de bepalingen over onderwijstijd in het voortgezet speciaal onderwijs naar de artikelen van de te onderscheiden profielen (zie de nieuwe artikelen 14a1, 14a2, 14b en 14c WEC), wordt met dit onderdeel van het wetsvoorstel de onderwijstijd in het speciaal onderwijs in artikel 12 WEC opgenomen.

Artikel I, onderdeel E

Middels deze voorgestelde wijziging wordt Engelse taal een verplicht onderdeel van het speciaal onderwijs.

Artikel I, onderdeel F

Dit onderdeel van het wetsvoorstel voorziet in de indeling van het voortgezet speciaal onderwijs in drie profielen: het profiel vervolgonderwijs, het arbeidsmarktgerichte profiel en het profiel dagbesteding.

Artikel I, onderdeel G

Artikel 14a

Dit voorgestelde artikel regelt de keuze die het bevoegd gezag heeft binnen het profiel vervolgonderwijs tussen de mogelijkheid om zelf te examineren en te diplomeren (zie ook de toelichting bij artikel 14a1) en de mogelijkheid om de leerling via het verzorgen van het daartoe noodzakelijke onderwijs tot een vo-diploma te leiden, welk diploma dan behaald kan worden via het vavo, de extraneusregeling van artikel 30 WVO of via het staatsexamen (artikel 60 WVO). Het bevoegd gezag kan een gemaakte keuze herzien, maar niet dan nadat met de ouders is overlegd.

Artikel 14a1

Indien een bevoegd gezag binnen het profiel vervolgonderwijs ervoor kiest zelf te examineren en te diplomeren – die mogelijkheid vloeit voort uit de van toepassing verklaring van artikel 29 WVO – zijn artikelen uit de Wet op het voortgezet onderwijs onder meer in verband met de inhoud van het onderwijs van toepassing.

Artikel 14a2

Indien een bevoegd gezag binnen het profiel vervolgonderwijs voor de mogelijkheid heeft gekozen om het noodzakelijke onderwijs te geven en niet zelf te examineren en te diplomeren, zijn de bepalingen van dit voorgestelde artikel van toepassing. Het eerste lid regelt de onderwijstijd. Op grond van het tweede lid gelden in de eerste twee leerjaren dezelfde bepalingen als in het reguliere voortgezet onderwijs en als het bevoegd gezag wel zelf zou examineren en diplomeren binnen het profiel vervolgonderwijs. Het noodzakelijke onderwijs omvat in de eerste twee leerjaren derhalve een samenhangend programma gebaseerd op de kerndoelen. Het derde lid bevat de verplichting voor het bevoegd gezag de leerling de gelegenheid te geven via één van de drie mogelijkheden (vavo, extraneus, staatsexamen) een vo-diploma te behalen.

Artikel 14a3

Dit voorgestelde artikel regelt dat leerlingen - als een bevoegd gezag binnen het profiel vervolgonderwijs niet zelf examineert en diplomeert - na het noodzakelijke onderwijs een vo-diploma kunnen halen via het vavo.

Artikel 14b

Dit voorgestelde artikel bevat de opzet en de inhoud van het arbeidsmarktgerichte profiel. Het achtste en negende lid bieden een mogelijkheid voor het bevoegd gezag om af te wijken van het voorgeschreven onderwijsprogramma.

Artikel 14c

Dit voorgestelde artikel bevat de opzet en de inhoud van het profiel dagbesteding. Het zevende en achtste lid bieden een mogelijkheid voor het bevoegd gezag om af te wijken van het voorgeschreven onderwijsprogramma.

Artikel I, onderdeel H

Het voortgezet speciaal onderwijs aan een meervoudig gehandicapte leerling is in de nieuwe opzet van het voortgezet speciaal onderwijs afhankelijk van welk profiel de betreffende leerling volgt. Artikel 15 WEC wordt daar op aangepast middels deze voorgestelde wijziging.

Artikel I, onderdeel I

De voorgestelde bepalingen die specifiek verband houden met de profielen in het voortgezet speciaal onderwijs bevatten mogelijkheden voor het bevoegd gezag om af te wijken van voor het betreffende profiel geldende voorschriften. Artikel 16 WEC is door deze voorgestelde wijziging daarom niet langer van toepassing op het voortgezet speciaal onderwijs.

Artikel I, onderdeel J

In dit onderdeel van het wetsvoorstel is de stageverplichting opgenomen voor het arbeidsmarktgerichte profiel.

Artikel I, onderdeel K

Dit onderdeel van het wetsvoorstel regelt dat als het bevoegd gezag onderwijs verzorgt binnen het profiel vervolgonderwijs, aanvullende eisen gelden ten aanzien van de schoolgids. Deze eisen vloeien voort uit de eisen die ten aanzien van de schoolgids gelden voor reguliere vo-scholen.

Artikel I, onderdeel L

Dit onderdeel van het wetsvoorstel voorziet erin dat indien een bevoegd gezag binnen het profiel vervolgonderwijs ervoor kiest zelf te examineren en te diplomeren, artikelen uit de Wet op het voortgezet onderwijs van toepassing zijn wat betreft het daarbij betrokken personeel.

Artikel I, onderdeel M

Deze voorgestelde wijziging van artikel 39 WEC bevat een afbakening tussen het speciaal onderwijs en het voortgezet speciaal onderwijs, analoog aan de afbakening tussen het basisonderwijs en het reguliere voortgezet onderwijs (zie artikel 39, vierde lid, WPO).

Artikel I, onderdeel N

Deze voorgestelde wijziging van artikel 40 WEC bevat voorschriften omtrent de weigering van een leerling als die het voor hem meest geschikte profiel dan wel de voor hem meest geschikte vo-schoolsoort wil gaan volgen. De voorschriften bevatten een verwijsplicht voor het bevoegd gezag, een plicht tot het doen van een alternatief aanbod en, wat betreft het profiel vervolgonderwijs, een onderzoeksplicht en de plicht om de meest geschikte vo-schoolsoort alsnog te verzorgen tenzij dat redelijkerwijs niet gevegd kan worden. Deze voorschriften gelden ook als een leerling op zijn huidige school wil overstappen naar een ander profiel dan wel een andere vo-schoolsoort (zie het voorgestelde twaalfde lid van artikel 40 WEC).

Artikel I, onderdelen O en P

Deze onderdelen ten aanzien van de commissie voor de begeleiding en de commissie van onderzoek houden verband met de invoering van het ontwikkelingsperspectief en het daarmee vervallen van het handelingsplan.

Artikel I, onderdeel Q

Dit onderdeel van het wetsvoorstel bevat de regeling van het ontwikkelingsperspectief. Het handelingsplan komt hiermee te vervallen.

Artikel I, onderdelen R en S

Het voorgestelde artikel 44 WEC bevat de verplichting voor het bevoegd gezag om een overgangsdokument op te stellen als de leerling aansluitend vervolgonderwijs gaat volgen, de arbeidsmarkt zal betreden of zal overstappen naar een vorm van dagbesteding. De voorgestelde wijziging van artikel 43 WEC regelt in verband hiermee een afbakening met het onderwijskundig rapport: dat dient opgesteld te worden als de leerling onderwijs gaat volgen op een andere WEC-school dan wel op een reguliere vo-school. Het voorgestelde artikel 45 WEC regelt de nazorg door het bevoegd gezag van een vso-school nadat de leerling die school heeft verlaten.

Artikel I, onderdeel T

Deze voorgestelde wijziging van artikel 76a WEC betreft de clusteroverstijgende toelating.

Artikel I, onderdeel U

Deze voorgestelde aanpassing van artikel 162f WEC betreft de zij-instroom met betrekking tot beroepsgerichte vakken.

Artikel II

Dit artikel voorziet in aanpassing van de Leerplichtwet 1969 met betrekking tot het arbeidsmarktgerichte profiel en het profiel dagbesteding.

De minister van Onderwijs,
Cultuur en Wetenschap,

mr. A. Rouvoet